

Desa Muck

MALA NERAZUMLJENA DEKLICA IN VEČNO NEDOLŽNI DEČEK

Tekst Daniela Glattauerja *Čudežna terapija* prinese na površje večne, v stroki in v umetnosti nešteto obravnavane nerešljive nesporazume med spoloma, kakršne dokazujejo že prvi zapisi v zgodovini človeštva. In bolj ko se razvija civilizacija, bolj so ti nesporazumi zapleteni in težje rešljivi. Saj ne rečem, da je bilo prav, ko je v starih časih dedec babi naložil nekaj krepkih po grbači in ji naštimal kup otrok, da ni tečnarila, in tudi ni prav, da so ženske zato, da so preživele svoje zakonske drame, posegale po cenениh zvijačah. Milijon parov, milijon različno istih zgodb. Že od nekdaj. Zato je nujno, da so se pojavili zakonski svetovalci, saj je odnos med moškim in žensko bogat ekosistem, v katerem je treba različne podvrste iste vrste, včasih tudi dve različni vrsti (čeprav vemo, da se ena od obeh hrani z drugo), včasih pa celo živalsko vrsto z rastlinsko vrsto – spraviti do komunikacije.

Kar je zares težko.

Na primer:

Žena je prizadeta, ranjena, potrta, jezna ... pri tem ni pomembno, ali so ta stanja povezana z moževim vedenjem. Glede na to, da ona opazi vsako najmanjšo spremembo na njegovem telesu ali v njegovem razpoloženju, verjame, da je z njim enako. Zato se ji kmalu zazdi, da se: ali norčuje iz nje, ničesar ne čuti do nje, jo prezira ali celo sovraži. Zna biti, da bo celo pomislila: »Sploh ni opazil, da že drugi dan manj jem!«

Seveda ni. Moški tega ne opazi, ker med jedjo nekako meditira. Morda bi opazil, če bi poleg kosila pojedla še krožnik, pribor, vazo s cvetjem in prt. Naslednja stvar, na katero bo logično pomislila, je: »Niti pogleda me ne, sicer bi opazil, da sem shujšala zaradi skrbi, ki jih noče deliti z mano!« Seveda ni opazil. Razen če je shujšala toliko, da lahko na njene medenične kosti obesi suknjič. Toda pri ženskah je zavoljo tega že rumeni alarm. Oranžni se sproži, ko on spregleda, da smo postale nekam molčeče. To je sicer zagotovo opazil, vendar tega ne bo pokazal, ker se boji, da bi to milostno stanje s čimer koli prekinil in uničil. Rdeči alarm pa izbruhne, ko moški vpraša: »Si kaj videla moje nogavice?« ali »Si mogoče poslušala vremensko, kakšno bo vreme čez vikend?« ali »Ali smo

danes četrtega?» Ni pomembno, kaj vpraša. Kajti v vsakem od teh vprašanj tiči moževo obtoževanje, prezir in podcenjevanje njene inteligence in prednikov, morda pa tudi latentna agresija. Sledi zelo dolg in čustven odgovor, ki se navadno konča približno takole: »Zaradi tebe bi lahko že en teden mrtva ležala sredi kuhinje, pa bi samo mirno stopal čezme. Da me ni, bi opazil šele takrat, ko bi zmanjkalo hrane in zlikanih srajc. Lahko pa, da bi me že takoj nadomestila druga, ki bi poklicala čistilni servis, da me odstrani.«

Tega, kaj se zgodi potem, ne poznam iz lastnih izkušenj (ker sodim v tisto vrsto žensk, ki se ves čas opravičujejo in cmerijo, potem pa o njih berete v črni kroniki pod naslovi, kot je na primer »Poveznila možu lonec na glavo in po njem toliko časa tolkla z zajemalko, dokler ni oglušel«, ali pa pač preprosto odidejo), temveč zgolj po pripovedovanjih.

Primer. Mož pride domov, dobre volje, ker je konec šihta, ker jo je danes še kar poceni odnesel pred šefom, ker bo vsak hip pred njim kosilo in potem zvečer še pomembna tekma v ligi F med Burkina Fasom in Združenimi arabskimi emirati. Odrvrže čevlje na sredo predsobe, objame ženo in jo krepko poljubi. Ona v njegovih rokah otrdi, nato pa odide v kuhinjo kuhat mulo ali pa, iskrena, kot je, udari kar naravnost: »Drugo imaš!« ali če misli, da za kaj takega ni dovolj privlačen: »Dobil si odpoved!«

Potem sledi natančno izpraševanje, polno pasti za utrujenega in sestradanega moškega. Pri tem se najpogosteje ponavlja vprašanje: »Ja zakaj si pa potem dobre volje, če je vse v redu?!« Tako moški končno popusti in si v silni želji, da bi ji ustregel, kaj izmisli. Reče recimo: »Prav imaš, v resnici sem zelo slabe volje, ker se je podražil bencin, pa skušam to skriti pred tabo, da se ne bi še ti sekirala.«

Ženska se na tak odgovor ponavadi odzove z jokom in vprašanjem: »A sem si to zaslužila?!« Temu ponavadi sledi daljše naštevanje njenih zaslug in žrtvovanj, brez katerih bi bil on že davno mrtev. Ob besedah »Pogovoriti se morava« (tudi, če pridejo iz kakih drugih ust) moški v takšnem razmerju slej ko prej razvijejo poseben refleks. Telo se silovito odzove, v hujših primerih tudi z infarktom.

Seveda pa v problematičnih zakonih obstaja tudi zrcalna slika odnosov, kjer ima težave s samopodobo moški, in kjer je žena tista, ki nikoli ne naredi ničesar prav. Enostavno ne more, pa če se še tako trudi. Vedno jo bo mož velikodušno podučil, da bi se dalo narediti še bolje. Pogosto poleg tega navede tudi, kdo vse to že počne. Njegova mama, seveda (po podatkih v Sloveniji odnos taščica-snaha prednjači pri vzrokih za ločitev), pa prijateljeva žena, sodelavka, sosedica ... Večinoma kar vse ženske na svetu. Žena v takem razmerju tudi nikoli ne more povedati nič pametnega. Če ima srečo, se mož samo posmehuje iz njenega znanja (»No, a ti doktorat iz jedrske fizike kaj pomaga v življenju?! Še enega usranega tesnila ne znaš zamenjati!«) in njenega načina razmišljanja (»Da nismo sami v veselju?! Ha ha ha. Kaj bolj bedastega pa še nisem slišal! Ta je še hujša od tiste zadnjič – da obstajajo klimatske spremembe, ki vplivajo na ozonsko luknjo! Kakšna ozonska luknja?! A si jo mogoče videla na lastne oči?! Pa mi jo pokaži! Saj sem vedel! Edina luknja, ki obstaja, je v tvoji glavi!«) Še huje je, če ni zadovoljen niti z eno samo njeno značajsko potezo ali z njeno zunanostjo. Pri tem pa ravno taki moški na leto napravijo povprečno plačo za losjon proti izpadanju las. Žalostna resnica je, da so takšni možje lahko tudi nasilni, vendar tu

govorimo le o težavah, ki jih lahko prinesemo k zakonskemu terapevtu v upanju, da bo naš zakon zaživel na novo. Nasilnega moškega k terapevtu lahko spravi samo policija.

In kaj se zgodi na terapiji, o čemer pravzaprav govori naše odrsko delo? Zgodi se Metoda, ki se je terapevti (v Sloveniji prednjači relacijska družinska terapija) držijo kot pijanec plotu. V *Čudežni terapiji* prevladuje poenostavljena metoda zakonske terapije starega kova, ki je lahko razumljiva tudi za gledalca in pri kateri terapevt spodbuja zakonca h komunikaciji, ki naj ne bi bila več paralelna, tako da bi končno zaslila drug drugega in samega sebe. Ker torej vsakega terapevta vodi metoda, za katero se je izučil, se preobrat, ki se zgodi na koncu *Čudežne terapije*, v resničnem življenju ne more zgoditi. Dramaturški trik, ki naj bi v gledalcu vzbudil občutek, da smo vsi samo ljudje, da ima vsak svoje težave, nekateri še hujše od nas, in da nam v bistvu ne gre tako slabo, je zgolj literaren in nosi v sebi seme katarze in komičnosti – če vzcvetita, je še kako odvisno od ustvarjalcev predstave.

Ker je terapevt izvajalec ene od metod, ni pomembno, katerega spola je. V prvotnem besedilu Daniela Glattauerja je namreč moški, ženska je postal v slovenski predelavi. To mi je dalo tudi odlično idejo, da bi bil terapevt pravzaprav lahko tudi računalniški program. Če bi pare motilo, da sedijo pred domačim notesnikom in se z njim pogovarjajo, bi lahko izdelali robote, morda celo nizkocenovne lutke obeh spolov, različnih ras in starosti z vgrajenim iPadom. Lahko bi bili postavljeni na javnih mestih, kot so parki, železniške postaje, pošte ... Na primer: Par gre na večerjo, malce se začeta pripraviti, nato pa zagledata v kotu ob WC-ju terapevtski avtomat, skočita k njemu, vržeta kovanec za pet minut pogovora – hop – in avtomat, recimo v podobi prijaznega sivolasega gospoda z očali in v karirastem brezrokavniku, spregovori s pomirjujočim glasom: »Dobrodošla! Med pogovorom bodita ves čas obrnjena drug proti drugemu in se glejta v oči. Zdaj bi želel, da mi povesta razlog, zaradi katerega sta prišla k meni. No, kdo od vaju bo začel?« Tak terapevtski avtomat bi bil recimo primeren za k Šestici ali za v kako drugo mestno gostilno. Kak sodoben trendi lokal z glasno muziko pa bi lahko imel mlado Japonko v črnem skaju.

Vendar na to ne smemo niti pomisliti, saj v okviru Združenja zakonskih terapevtov v zasebnih inštitucijah v Sloveniji deluje kakih sto terapevtov, koliko jih je izven združenja nisem uspela izbrskati, jih je pa vsaj še enkrat toliko. Poleg tega vsako leto zaključijo podiplomski študij iz družinske terapije 30 študentov. Ne smemo jim odvzeti kruha! Sploh ker se v Sloveniji vsako leto poroči približno 6000 ljudi, loči pa se jih nekaj čez 2000. Pa še to! Zakonci, ki se zatečejo na terapijo, so najpogosteje stari med 26 in 35 let in imajo srednjo ali visoko izobrazbo. Podatkov, v kolikšnem odstotku so zakonske terapije uspešne, tako da pari za vedno ostanejo skupaj, pa mi ni uspelo izbrskati. Mislim, da ta podatek sploh ne obstaja.